

Sluttrapport

Evaluering av pilotprosjektet
«Urfolks rettigheter og kultur i Republikken Kongo»
(Digniprojekt 10697)

Rapport presentert for
Misjonskirken Norge
Internasjonal avdeling
Chr Krohgs gt 34
N-1086 Oslo
Norge

November 2016
Robert Gustafson
Visuell Analys AB

Innhold :

Sammendrag.....	3
Innledning og kontekst	4
Målsetning for evalueringen.....	4
Metode	4
Observasjoner og konklusjoner	5
Foreslåtte svar på spørsmål fra Terms of Reference	6
Prosjekt målet.....	6
Inntektsgenererende tiltak	7
Helse	8
Organisasjon.....	9
Kultur	10
Språk og kommunikasjon	11
Geografisk omfang	12
Kirkens rolle	12
Konklusjoner	13
Anbefalinger	13
Vedlegg.....	14
Vedlegg 1: Terms of Reference	15
Vedlegg 2: Arbeidsprogram for Robert Gustafson	18
Vedlegg 3: Spørsmålsguide	21
Vedlegg 4: Aktiviteter og resultater	23
Vedlegg 5: Årsplan 2017 og muligheter for måloppnåelse.....	28

Sammendrag

Målsetningen for prosjektet Urfolks rettigheter og kultur i Republikken Kongo er at *”Ved utgangen av 2016 skal minst 50% av urbefolkningen i Plateaux-departementet ha tilgang til et system som fremmer og beskytter deres rettigheter, forbedrer deres sosiokulturelle og økonomiske livsbetingelser og gir grunnlag for en bedre sameksistens med bantubefolkningen.”*

Denne eksterne evalueringen av prosjektet var planlagt av de ansvarlige for prosjektet for å verifisere om målsetningene for pilotprosjektet er oppnådd og anbefale eventuelle justeringer når det gjelder søknad om et permanent prosjekt fra 2018. I tillegg skal den bidra til en god avslutning av pilotprosjektet. Mange samtaler ble gjennomført slik at en fikk lytte nærmere til målgruppene for prosjektet.

Et sammendrag pr temaområde vedrørende oppnåelse av rettigheter ut fra målsetningene, kan presenteres slik :

- **Opplæring/undervisning:** Bevisstgjøringen om viktigheten av skolegang som kom frem i alle landsbyene, økningen av antall barn som gikk i skolen og innskrevne elever i skolene i Bene (Gamboma) og Bene Eniama vitner om fremgang på dette området.
- **Helse:** Økning av kunnskapsnivået hos «rådgivningsmammaene» om enkelte grunnleggende sykdommer sammen med en generell bevisstgjøring hos tsoua-kvinnene om nødvendigheten av å føde ved et hospital, er områder med fremgang.
- **Inntektsgenererende tiltak:** Mange aktiviteter foregår på dette området, fremdeles famlende med blandede resultater, men det er enstemmighet om at inntektsgenererende tiltak er viktig. Dette områder utgjør en stor utfordring, og det er nødvendig å styrke støtten umiddelbart på stedene der aktivitetene foregår.
- **Kultur:** Dette området er forsinket, men man har definert prioriteringer ut fra en godt fundamentert spørreundersøkelse gjennomført i 2016. Sju områder ble funnet under spørreundersøkelsen, og de ble stadfestet av evalueringen. Tsouaenes kultur er grunnlaget for å kunne redde og styrke deres identitet, og bruk av kitsoua-språket er det fremste elementet en bør støtte.

Prosjektet har en god utforming, det henger sammen og er samtidig innovativt. Det frembringer allerede lovende resultater når det gjelder det å fremme urfolks rettigheter. Prosjektet er samtidig svært mangesidig og består i virkeligheten av flere «underprosjekt», noe som gjør at det er vanskelig å administrere det. Samtidig gir dette prosjektet et mer holistisk preg.

Alle områdene er ennå ikke realisert, men planer er utarbeidet, og en må huske at prosjektet foregår i en svært kompleks, vanskelig og noen ganger ukjent kontekst. Omfattende verdier og rikdommer som til nå har vært mangelfullt dokumentert – er i ferd med å bli dokumentert og verdsatt. Strategiene prosjektet benytter seg av synes å være relevante og bærekraftige. Om det skulle vise seg nødvendig, kan strategien revideres og forbedres av de ansvarlige for prosjektet.

Anbefalinger gitt på bakgrunn av evalueringen omfatter blant annet:

- Oppfølging og støtte av de inntektsgenererende tiltakene
- Styrking av kapasitet og kompetanse på lokalt nivå
- Verdssettelse av kitsoua-språket og den tradisjonelle medisinen
- Nødvendigheten av å konsolidere prosjektet før en utvider det
- Forankring av rettigheter, likhet, respekt for og inkludering av urfolk i Kongokirkens menigheter i området

Innledning og kontekst

Kongos Evangeliske Kirkers grunndokumenter inneholder et eget avsnitt om «Mission». Ett av punktene omhandler ulike områder kirken ønsker å engasjere seg i i samfunnet som omgir dem. Misjonskirken Norge henvendte seg til kirken i 2012 for å få vite hvilket tema de ville prioritere dersom det var mulig å finne støtte. Samstemmig svar fra kirkens øverste ledelse var urfolkproblematikken. Misjonsforbundet har som misjonsorganisasjon vært engasjert i denne problematikken i samme område. En forundersøkelse finansiert av Digni/Norad ble gjennomført i 2012-13 omfattende tre geografiske områder. Den munnet ut i en søknad om et pilotprosjekt i ett av disse områdene: Plateaux-departementet. Myndighetene i Kongo hadde allerede vedtatt en lov om urfolk, men hadde problemer med å implementere den.

Målsetning for evalueringen

Denne eksterne evalueringen var planlagt før oppstart av pilotprosjektet av prosjektledelsen og Misjonsforbundet, den har til hensikt å se om målsetningene for pilotprosjektet er oppfylt og anbefale justeringer i forhold til videreføring gjennom et permanent prosjekt. I tillegg skal den bidra til en god avslutning av pilotprosjektet, sett på bakgrunn av at det fremdeles gjenstår 14 måneder av pilotprosjektet på det tidspunkt evalueringen ble gjennomført.

Robert Gustafson ble engasjert som konsulent og ansvarlig for evalueringen. I Kongo fikk han støtte av Monsieur Prosper Massamba, koordinator for kirkens utviklingsavdeling, leder for prosjektteamet og leder av prosjektet på regionnivå: Alfred Gampio (tsoua) og Rufin Mavouanda (regional rådgiver). Alain Didier Massika tilrettela besøket praktisk.

Metode

Arbeidet er gjennomført etappevis. Først gjennomgang av dokumenter under forberedelse i Sverige, særlig prosjektdokumentet.

Styringsgruppen for prosjektet var ansvarlig for organisering av et 9 dagers langt besøk (fra 26 oktober til 4 november 2016). Sammen besøkte vi og hadde samtaler med personer/organer på nesten alle nivå i prosjektet kanskje unntatt prosjektstyret. Vi gjennomførte mange samtaler for å kunne lytte til deltakerne og målgruppene for prosjektet. Vi hadde lange og grundige samtaler med kirkens president, så med CTPAD (kirkens utviklingskoordinasjon) og prosjektteamet med ansvar for prosjektet. Videre med pastorer og evangelister, landsbysjefer, mammaer, ledere, menn og kvinner og også noen skolebarn. Prosjektteamet hadde likeledes ordnet med besøk hos de viktigste myndighetspersoner i Plateau-departementet på omtrent alle nivåer på Ngo og Gamboma: Visefylkesmann, statsadvokaten, representanter fra politiet og de militære, ansvarlige innen helse og undervisning, bydelsledere, representanter fra urbefolkningen osv.

Reiseruten for besøket :

- Brazzaville, Kongokirkens president og teamet ved kirkens utviklingskoordinasjon
- Ngo: samtaler etter gudstjeneste i Kongokirkens menighet. 13 tsoua og 15 bantuer. Visefylkesmannen, Overvåkningsnemnda (borgermester og sekretær, politiet, gendarmeriet, helse, undervisning, bydelsjefer, 4 tsouas)
- Nsah: samtale med 8 kvinner og 3 menn fra urfolksgruppen, evangelisten i landsbyen (tsoua) og sjefen for landsbykomiteen.
- Nazareth: samtale med 12 kvinner og 6 menn fra urfolksgruppen.
- Oniamva: samtale med 6 kvinner og 12 menn fra urfolksgruppen, blant dem to ledere med en viss juridisk kunnskap.
- Gamboma: Samtale med Overvåkningsnemnda

- Bene Eniama: samtale med landsbysjefen, 15 menn og 10 kvinner fra urfolksgruppen
- Bene: samtale med fire kvinner og fire menn, alle tsoua

Til sammen ble 130 personer som er berørt av prosjektet konsultert.

Se vedlegg for et detaljert program (Vedlegg 2).

En samtaleguide var forberedt og ble brukt i samtale (Vedlegg 3). En har brukt en deltakende metode med ambisjon om å legge til rette for en lærende prosess gjennom refleksjon og diskusjon. Prosjektteamet gjorde alt det som stod i deres makt for å fasilitere samtale og sørge for oversettelse..

Begrensingen i forhold til evalueringen var betydelige som f eks kompleksiteten til miljøet der prosjektet finner sted og alle de ulike språkene som ble benyttet. Evaluatoren tror på ingen måte at han forstår dynamikken i samfunnet, blant urbefolkningen eller for prosjektet etter en ukes besøk.

Spørsmål

Evalueringen skal svare på åtte nøkkelspørsmål. De berører sentrale aspekter ved prosjektet ;

- impact på tsoua-befolkningen
- inntektsgenererende tiltak
- helse
- organisering
- kultur
- språk og kommunikasjon
- geografisk område
- kirkens rolle

Observasjoner og konklusjoner

På bakgrunn av innsamlet informasjon har konsulenten kommet frem til konklusjoner vedrørende organisasjonen og effektiviteten for strukturer og aktiviteter, og har trukket konklusjoner vedrørende tanken bak og oppnåelse av prosjektmålene. Han har også foreslått anbefalinger som kan vurderes for å forbedre prosjektet.

Termes of reference (Vedlegg 1) er ganske tydelige og mindre omfattende enn det som er vanlig. Rapporten er strukturert rundt de åtte nøkkelspørsmålene fra ToR. Alle medlemmene av nasjonalt og regionalt team har lagt til rette for gjennomføring av evalueringen på alle mulige måter.

Foreslåtte svar på spørsmål fra Terms of Reference

De viktigste observasjonene fra evalueringen presenteres som svar på de åtte spørsmålene fra ToR.

Prosjekt målet er å utarbeide et system som beskytter urfolks rettigheter. Før en går løs på spørsmålene, er det nødvendig med en oppklaring av hva dette systemet innebærer.

Hva innebærer dette systemet for beskyttelse av urfolks rettigheter?

Basert på en diskusjon med prosjektteamet, kommer det frem at dette betyr et altomfattende, helhetlig system slik som kunnskap om urfolks rettigheter blant både urfolk og bantuer, mekanismer for å håndtere klager, at myndighetene skal ha tilegnet seg kunnskap om beskyttelse av urfolks rettigheter, at urfolk selv kan leve ut sine rettigheter støttet av bantuer som er overbevist om at dette er riktig. Alle disse faktorene utgjør et system for beskyttelse som prosjektet sikter mot.

Prosjekt målet

1. **Prosjekt målet er at minst 50% av urbefolkningen i Plateau-departementet skal nyte godt av systemet beskrevet ovenfor.**

En antar at mellom 700 og 1 100 mennesker tilhørende urfolksgruppen er berørt av bevisstgjøringen gjennom prosjektet. Da omfatter ikke dette hele urfolksgruppen i departementet, men heller de som omfattes av prosjektet. Med en slik definisjon er det realistisk å oppnå målet.

«For å dekke 50% av urbefolkningen må arbeidet akselereres. Måten å oppføre seg på er nok endret, men ikke helt. Det er ikke lett. Omkring 800 personer har hørt budskapet. Men det er ikke samme sak å forstå budskapet og å handle etter det. Det er fremdeles mange som ennå ikke kan forklare hvilke rettigheter urfolk har.» Alfred Gampio (urfolksrepresentant i prosjektteamet)

Et generelt sammendrag per sektor om oppnåelse av rettigheter i forhold til prosjekt målene fremkommer slik:

- **Utdannelse:** Bevisstheten omkring viktigheten av skolegang som vi ble vitne til i alle landsbyene, økning av antall barn som går på skolen og innskrivning av barn i skolene i Bene og Bene Eniama vitner om fremgang på dette området.
- **Helse:** opplæring av rådgiver-mammaer om visse grunnleggende sykdommer sammen med en generell bevisstgjøring hos tsoua-kvinnene om nødvendigheten av å føde ved et hospital, er områder med fremgang.
- **Bolig:** Et område som ikke omfattes av prosjektet. En kan derfor ikke presentere dette som et resultat av prosjektet utenom det faktum at i mange hjem er det skjedd en bevisstgjøring rundt personlig hygiene. Mange uttrykte at de hadde lyst til å tjene penger for å kunne kjøpe seg et bedre hus. Jordbruk blir sett på som veien til å oppnå et slikt mål.
- **Inntektsgenererende tiltak:** Mange aktiviteter foregår på dette området, fremdeles famlende med blandede resultater, men det er enstemmighet om at inntektsgenererende tiltak er viktig.
- **Kultur:** Dette området er forsinket, men man har definert prioriteringer ut fra en godt fundamentert spørreundersøkelse gjennomført i 2016. Sju områder ble funnet under spørreundersøkelsen, og de ble stadfestet av evalueringen. Tsouaenes kultur er grunnlaget for å kunne redde og styrke deres identitet.

Inntektsgenererende tiltak

2. Prosjektet omfatter inntektsgererende tiltak i forholdsvis liten skala etter sterkt ønske fra målgruppen. Kongolesiske myndigheter støtter også denne komponenten. Vurder om denne komponenten har funnet en riktig form, er for omfattende (tar ressurser fra andre komponenter), eller bør utøkes.

Med bare 3 500 000 FCFA (ca 50 000 NOK) som utgjør ca 3% av prosjektbudsjettet, har denne delen bare mottatt en liten del av ressursene. Jordbruksaktivitetene utgjør egentlig et prosjekt i seg selv som kan risikerer å gjøre visjonen og målsetning om utvikling av urbefolkningens rettigheter mer utydelig. Imidlertid fikk vi svært mange kommentarer om viktigheten av inntektsgenererende tiltak og har kunnet konstatere at jordbruksaktivitetene bidrar rent praktisk til å konkretisere disse rettighetene, og visualiserer og inkarnerer flere dimensjoner rundt urbefolkningens frigjøring.

Dette området består av ulike og sammensatte dimensjoner med tallrike risikoer: Først fordi jordbruk alltid er risikabelt i likhet med kommersiell omsetning av produksjonen, altså en dobbel risiko. Den berører også grunnlaget for urbefolkningens motivasjon: De er vant til å få en umiddelbar belønning av jakt, sanking og fiske, mens jordbruk krever tålmodighet og en utsatt belønning for innsatsen.

Ved flere anledninger (Nazareth og Oniamva) befant vi oss i en situasjon der innhøstning av maniok hadde startet, og landsbyene hadde behov for en akutt støtte for å kunne forstå logikken rundt jordbruksproduksjonen og fremgangsmåten for salg, forvaltning av penger, såkorn osv. Det er et vanskelig arbeid særlig sett på bakgrunn av mangelen av en kollektiv arbeidskultur, planlegging og sparing.

Det synes ikke som om representantene fra Landbruksdepartementet har kapasitet (tid) til å støtte aktivitetene lokalt. CTPAD har en viss kompetanse, men det er å foretrekke å knytte representanter fra Landbruksdepartementet til en lokal oppfølging, og vi kunne konstatere at denne oppfølgingen haster.

Inntekts-genererende tiltak	Aktuell situasjon	Nødvendige tiltak
Only	Maniok-dyrking. Har begynt å høste. Arbeid fordelt på familier. 10 ha er gjort klar til dyrking av M Onsala, men nå gitt til prosjektet. 4 ha utnyttes nå. De har tørket maniok på lager. Noen familier har startet å selge, små kvantiteter.	Prosjektteamet har foreslått at de må organisere seg for å lykkes med salget. Tiltaket må følges godt opp for å dra lærdom av dette.
Mpala	Forsinket. Problemer med tilgang til jord. For øyeblikket ingen inntektsgenererende tiltak.	Beslutning tas i fremtiden.
Nsah	4 ha klar til dyrking. Problem med traktor for å smuldre opp jorden. Leie av traktor koster mye. En må organisere en komite som styrer dette. De ønsket å dyrke søtpoteter og maniok. Dette kan starte neste gang midler blir tilgjengelige. De føler seg litt overlatt til seg selv.	Man bør organisere seg sammen med andre innbyggere i bydelen for å nyttiggjøre seg leie av traktor sammen. Det trenges et minimum av finansiering for å kunne virkeliggjøre prosjektet.
Nazareth	4 ha. En jordeier har leid ut marken til dem. De dyrker maniok. Har begynt innhøstning, begynne salg straks. Det finnes en enkel styringsgruppe og teknisk og faglig støtte til prosjektet.	Det finnes et lager av maniok. De må organisere en styringsgruppe for å fasilitere salg.
Oniamva	Dyrking av maniok fungerer. Den er organisert i smågrupper. Åkeren befinner seg langt borte fra	Det finnes et lager av maniok. De må organisere en styringsgruppe

	landsbyen. 10 ha opparbeidet, og en har begynt å høste. Bantuene har begynt å true dem, lage vanskeligheter for dem.	for å fasilitere salg.
Bene	Mange diskusjoner rundt penger selv før de startet. Strukturelle problemer. Jordbruksministeriet gave dem penger på forskudd, det skapte konflikter, den enkelte ville ha penger. 2 ha opparbeidet. Den første ha dyrkes maniok og søtpoteter for å kunne investere i den andre.	De har ikke høstet for salg ennå. De må også strukturere en forvaltningskomité.
Bene-Enyama	Grønnsakdyrkingen startet meget bra, men ble forlatt etter hvert. Bare ganske få personer som deltok i arbeidet, og de ble motløse etter hvert.	Ingen aktivitet for øyeblikket. Man skal kalle sammen lokalkomiteen for å analysere situasjonen og fatte beslutninger om fremtiden.

«Hvis vi kan dyrke opp store arealer, vil vi bli frigjort på samme måte som bantuene»

«Det er arbeid som skal frigjøre oss»

«Vi har bruk for en traktor før bantuene tar tilbake områdene»

Samtalepartnere i Nsah.

Altså trengs finansielle ressurser for å styrke og konsolidere denne grenen som konkretiserer prosjektet, og styringsgruppen for prosjektet må overføre sin kunnskap til de ansvarlige på departementalt nivå slik at disse kontinuerlig kan støtte hver enkelt landsby teoretisk og praktisk på alle plan for å lykkes med de inntektsgenererende tiltakene. Spørsmål som må løses:

- Legge til rette for undervisning rundt alle økonomiske forhold for slike tiltak
- Sikre kvaliteten av jordbruksproduktene
- Sikre transport og salg av jordbruksproduktene (i Brazzaville?)
- Legge til rette for at lokale strukturer (lokalkomiteene eller andre) er i stand til å forvalte økonomien.

Spørsmålet om prosedyrer vedrørende salg av produkter må også løses i tillegg til forvaltningsrutiner for hver enkelt landsby. Det er et omfattende arbeid som, dersom det blir forsinket, risikerer at denne delen mislykkes, og det kan influere muligheten for å lykkes med hele prosjektet, det kan skape store skuffelser blant tsouaene som har engasjert seg.

Det virker som om det er dyrking av maniok, mais, jordnøtter og søtpoteter som har størst sjanse for å lykkes. Man bør antakeligvis begrense utvalg av prosjekter til å omfatte disse produktene, og i stedet styrke undervisning og opplæring på disse områdene. Samtidig må en understreke at jordbruk i seg selv er en stor utfordring, og at det er mulig en bør finne andre inntektskilder mer tilpasset tsouaene (nye produkter, tradisjonell medisin eller annet).

Den ansvarlige for prosjektet på departementalt nivå uttrykte at han trenger opplæring i forvaltning av prosjekter; det kan styrke resultatet i stor grad.

Helse

3. Prosjektets helsekomponent har blant annet gitt de ulike landsbyene et lite lager av basismedisiner til utdeling. Vurder struktur og bærekraft i denne delen av komponent helse og om/hvordan den eventuelt bør videreføres

Det lille lageret av basismedisiner er satt stor pris på, og har dessuten vært et konkret uttrykk for det prosjektet kan gi dem. Dette lageret har bidratt til å understreke bevisstgjøringens oppfordring om å benytte seg av det allmenne helsetilbudet. Det synes som om dette har fått dem til å forstå nytten av og fordelene ved bruk av moderne medisin. Intervjuene viser at utdeling av disse basismedisinene

varierer fra sted til sted avhengig av kunnskapsnivået til dem som deler ut. Det er imidlertid vanskelig å tenke seg at utdeling av medisin gratis kan forlenges som en bærekraftig tilnærming.

«Vi er glad for hjelpen med medisiner, men nå er det tomt. Vi skulle ønske oss litt opplæring rundt det også. Rådgivingskvinnene har fått en enkel innføring i helse, hygiene og nytten av skolegang, de fleste kjenner til dette nå. De fleste kvinnene føder nå på sykehuset. Rådgivingskvinnene har undervist dem som ønsket det, men de fleste kommer ikke fordi det ikke får noe»

Fra samtalegruppen i Bene Eniama

Siden målet med prosjektet er å få tsouaene til å nyte godt av rettigheter og tjenester som likeverdige borgere i landet, må man på lengre sikt tenke at de må betale for slike tjenester på lik linje med andre borgere. Tsouaene har en rik kunnskap om tradisjonell medisin, og man bør heller øke verdien av disse ressursene (dokumentasjon og markedsføring) som allerede er disponible og innen rekkevidde for denne folkegruppen.¹

De inntektsgenererende tiltaks potensial til å gi tsouaene nødvendig kjøpekraft til å kunne nyttiggjøre seg helsetilbudene, understøtter tanken om å støtte slike prosjekter som er bærekraftige og gjennom det styrke en helhetlig tilnærming for prosjektet. Allerede planlagte tiltak som å øke verdien av det de har, som tradisjonell medisin, leder oss i den retningen.

Organisasjon

4. Styringsstrukturen for pilotprosjektet kom på plass sent. Utfordringen var å finne representanter fra urfolksgruppen i strukturen. Vurder dagens styringsstruktur og frem forslag om eventuelle endringer slik at oppnådde resultater blir bærekraftig etter at støtten utenfra opphører.

Organiseringen av prosjektet befinner seg på fem ulike nivåer med følgende funksjoner:

Tittel	Funksjon	Observasjoner, styrker og svakheter
Kirkens president, delegert til CTPAD	Administrasjon, koordinasjon, oppfølging av prosjektet	God kunnskap om prosjekthåndtering. Tett samarbeid med prosjektet og kontinuerlig oppfølging.
Prosjektstyret	Prosjektets øverste organ, vedtar planer, budsjett og rapporter. Gjør opp status for aktiviteter og gir tetning for fremtiden. Møtes to ganger i året. 14 medlemmer.	Under evalueringen møtte man bare noen styremedlemmer enkeltvis. Et representativt og viktig organ som ifølge de som er med fører en reell debatt og kritikk av prosjektet.
Styringsgruppen for prosjektet	4 personer: lederen, ansvarlig for kommunikasjon og opplæring, sekretær for administrasjon, økonomi og logistikk, den kvinnelige ansvarlige for ressursenteret (tsoua)	Svært godt organisert og relevant. Befinner seg litt langt borte fra stedet der prosjektet foregår, men besøker prosjektområdet ni ganger pr år for å sikre oppfølging og støtte.
Ansvarlig på departementsnivå	Har ansvar for koordineringen av lokalkomiteene og rapporterer til styringsgruppa for prosjektet. En person på heltid med en rådgiver.	Følger prosjektet på nært hold, men svært mye arbeid for én person selv om han er heltidsansatt. Den ansvarlige uttrykker ønske om mer opplæring om prosjektoppfølgning.

¹ Tradisjonell medisin er utfordrende. Samtidig besitter tsouaene en kunnskap som verdsettes av dem selv og andre, og som bør kunne realiseres med forsiktighet. WHO-dokument forteller at 80% av afrikanere sør for Sahara benytter seg av tradisjonell medisin. Kommersialisering krever grundige undersøkelser før de settes i verk. Dette vil bli gjort før eventuell kommersialisering. <http://www.who.int/bulletin/volumes/86/8/07-042820/en/>

Lokalkomiteen, seks personer for hver av de sju landsbyene	Organiserer og følger opp lokale aktiviteter..	De organiserer arbeidet i sin landsby. Det er vanskelig med så mange analfabeter. De kan ikke lese dokumenter og kjenner ikke til hvordan et moderne prosjekt skal fungere. Strukturen må styrkes kontinuerlig.
--	--	---

Alt i alt synes strukturen å fungere godt, men en vil likevel bemerke at den lokale strukturen trenger å styrkes. Informasjonssenteret i Bene-landsbyen kan bli en stor styrke når det blir operasjonelt. Tsouanes stemme og perspektiv synes å være ivaretatt i prosjektstrukturen, og en har gjentatte ganger hørt at tsouaene eier prosjektet.

I tillegg til prosjektets egentlige struktur, utgjør de to Klagenemndene på Ngo og Gamboma innovative og svært viktige strukturer for realisering av urfolks rettigheter. Vi konstaterte at omtrent alle viktige funksjoner i samfunnet var representert og samarbeidet for å bevisstgjøre sine respektive ansvarsområder om anvendelse av loven om urfolks rettigheter. Disse nemndene utgjør en enestående plattform som gir urbefolkningen mulighet til direkte kontakt med myndighetene, i alle fall teoretisk. Så langt har de ikke behandlet svært mange saker, et titall pr år), men innføringen av selve prinsippet er viktig, og bevisstgjøringen av disse myndighetsområdene synes å være oppnådd. De har også engasjert seg i bevisstgjøringen selv, og det gir ekstra tyngde til budskapet.

I tillegg til disse strukturene, og for å styrke samarbeidet mellom tsouaer og bantuer, planlegger man å introdusere bantuer som mentorer eller rådgivere for rådgivningskvinnene i deres arbeid. Det er også planlagt å lære opp både bantu- og tsouameklere/mediatører i landsbyene for å løse dagligdags problemer.

På denne måten konkretiserer prosjektambisjonen seg på de øverste nivå i samfunnet og styrker styringsgruppen for prosjektets arbeid lokalt. Det er en modell med potensiale til å innføres på nasjonalt nivå. Vi fikk være til stede ved behandling av konkrete saker med betydning for urfolk i ulike konflikter.

Kultur

5. Urfolks kultur er et sensitivt område. Få aktiviteter har funnet sted under pilotprosjektets to første år. Vurder hvor store ressurser en skal satse på denne komponenten i hovedprosjektet.

Urfolks kultur utgjør en enorm rikdom som er i ferd med å forsvinne for menneskeheten. Den er også en kilde til tillit og til stolthet som bør utnyttes når en ønsker å styrke urfolk i deres frigjøring. Styringsgruppen for prosjektet har gjennomført en prisverdig undersøkelse for å studere, dokumentere og prioritere aspekter ved denne kulturen som prosjektet bør legge vekt på. Denne delen fortjener å få mye mer enn de 3% av budsjettet de er tilgodesett med for 2017. Da det ikke er sannsynlig at en finner overskudd under andre budsjettposter, bør man studere dette på nytt ved neste prosjektetappe.

Prosjektet kom for sent i gang på dette området. Det vil starte opp med åpning av ressursenteret i Bene som blir senteret for kulturaktiviteter. Senteret vil ha et stort potensiale for å kunne dokumentere, øke verdien av og stille ut tsoua-kulturen. Bygningen er meget beskjeden og trenger oppussing. I beste fall kan et slikt senter med de ulike tiltak for dokumentasjon og verdsetting tiltrekke seg finansiering fra andre kilder.

Under evalueringssamtalene, ble det ofte understreket at tradisjonell medisin må være en prioritet. (Nsah, Bene Eniama).

I vår kultur er tradisjonell medisin viktig, det er den vi bruker til behandling – vi må studere og dokumentere den for å kunne bevare den. Tsoua i Nsah.

Språk og kommunikasjon

6. Det viser seg at de ulike urfolksgruppene i området/departementet har et språk – kitsoua – som de kan benytte når de møtes selv om det finnes flere dialekter. Vurder hvilken vektlegging arbeid med dette språket skal ha i et fremtidig prosjekt.

I alle landsbyer vi tok opp dette spørsmålet, stadfestet intervjuobjektene at kitsoua fungerer perfekt som kommunikasjonsspråk dem imellom, og ved bruk av det fungerer bevisstgjøringen best. Det å bruke kitsoua er også den viktigste måten å styrke verdien av deres identitet, språk og kultur. Utfordringen for styringsgruppen for prosjektet var å komme i gang. Imidlertid finnes det representanter blant tsouaene som kan oversette (Alfred Gampio, Marlaine og Alouabard). Når man trenger det, kan man benytte lingala.

Apropos språk og kommunikasjon er det viktig å notere seg noen observasjoner rundt den viktigste kommunikasjonsdelen av prosjektet: bevisstgjøring. Denne undervisningen baserer seg på FNs deklarasjon om Urfolks rettigheter, som ble vedtatt i 2007, og som berører alle vesentlige rettigheter. Republikken Kongo har ratifisert flere traktater og konvensjoner som beskytter ulike aspekter av urfolks rettigheter, og også andre gruppers rettigheter. I tillegg har Kongo vedtatt et spesielt juridisk rammeverk vedrørende urfolks rettigheter. Det er loven No 5-2011 av 21. februar 2011 som både omhandler fremming og beskyttelse av urfolks rettigheter. Dette juridiske rammeverket utgjør prosjektets basis og nøkkelbudskapet om bevisstgjøring.

Prosjektet har tatt det prisverdige initiativ å oversette de viktigste delene av lov 5/2011 om urfolks rettigheter til kitsoua. Det er et første skritt på en innovativ vei som vil hjelpe tilegnelsen av loven og dessuten være et eksempel for myndighetene og andre aktører på dette området.

Vedrørende bevisstgjøringsdelen mente rådgivingskvinnene og de andre som skulle lære opp andre, bortsett fra i Bene-landsbyen, at opplæringen de hadde fått var relevant og god, men utilstrekkelig og derfor burde styrkes. De hadde vært i stand til å undervise i de emnene som var behandlet under opplæringen: personlig hygiene, renhold av huset, helse (vekt lagt på fødsel i sykehus, men også førstehjelp) og skolegang. Bevisstgjøringen synes virkelig å resultere i endret oppførsel på alle disse områdene selv om man ikke kan måle den individuelle forandringen.

For det andre hadde de lagt merke til at etter en eller to bevisstgjøringsseanser, var det vanskelig for dem å mobilisere kvinnene da disse forventet seg en gave, litt mat eller en annen slags direkte påskjønnelse. Det er riktig at de tar av sin tid, kanskje i forhold til arbeid på marken, for å komme og høre på undervisning som de ikke ser direkte nytte av. Denne forventningen styrkes ved at politikere som kommer til landsbyene i forkant av valg gir dem ulike gaver som penger for å tiltrekke seg velgere.

Under samtalene gjentok de vanskeligheten for tsouaene å forhandle med bantuene for eksempel ved slag av matvarer som de hadde sanket i skogene.

Det synes som om styringsgruppen for prosjektet trenger å tenke på en kontinuerlig opplæring om ulike temaer for å fordype kunnskapen rundt de spørsmålene som animatørene tok opp. Man kunne også tenke på å introdusere elementer av rollespill for å gjøre undervisningen mer dynamisk og utstyre deltakerne med relevante argumenter. Denne typen rollespill er benyttet i Gothia

fotballprosjekt. Et annet forslag som kan vurderes er produksjonen av metallpins med prosjektets logo – vekten – som et bevis på at de hadde deltatt i en bevisstgjøringskampanje.

Geografisk omfang

1. Forprosjektet omfattet tre områder/departementer der ulike grener av samme urfolksgruppe lever. En valgte ett departement: Plateaux-departementet for pilotprosjektet, og tanken var å gå videre til ett eller flere andre departement når en skulle søke om et permanent prosjekt. Både målgruppe og prosjektledelse er etter vel to års arbeid med prosjektet av den oppfatning at en i stedet bør forlenge prosjektet i det departement en nå arbeider, eventuelt med utvidelse av antall landsbyer. Vurder og gi anbefalinger vedrørende både geografisk omfang og vektlegging av komponenter ved igangsetting av permanent prosjekt.

Besøk i landsbyene og samtaler med styringsgruppen for prosjektet har vist at det er komplisert å oppnå ønskede holdningsendringer. En trenger mye for at de skal rotfestes. Det er riktig at prosjektet i sin nåværende form omfatter ganske få personer (omkring 1 200), men dersom prosjektet forlater disse landsbyene for snart, risikerer man å tape det man har oppnådd og bare berøre dem overflattisk uten at det blir et varig resultat av innsatsen. Dette synes å være tilfelle med tallrike prosjekter som har funnet sted i dette området før. Prosjektet er i ferd med å utvikle strategier og tilnærmingsformer basert på erfaring og samtidig sette dem ut i live. Etter hvert som arbeidsredskapene blir bedre og bedre og tilnærmingsformen blir mer tilpasser, vil det sannsynligvis bli lettere å benytte dem mer effektivt.

Alt taler altså for at en bør bli værende i de samme landsbyene og støtte dem over en periode på minst 5 – 6 år før man forlater dem. Med et mer etablert team på alle plan, støtte fra et informasjonssenter og et tilpasset budsjett, vil det sannsynligvis være mulig å legge til noen landsbyer i samme område under prosjektperioden på nye fem år.

Kirkens rolle

7. Kongos Evangeliske Kirke er formelt ansvarlig for prosjektet. I pilotprosjektet er særlig lokale menigheter og pastorer/evangelister involvert. Vurder kirkens rolle på lokalt og nasjonalt plan i et permanent prosjekt og ved en permanent styringsstruktur for prosjektet.

Kongos Evangeliske kirke har tatt på seg en eksemplarisk pionerrolle i dette prosjektet rundt fremming av urfolks rettigheter. Det er Kirkens Koordinasjon for Utvikling (CTPAD) som fasiliterer både planlegging og utførelse av prosjektet. På lokalt plan har pastorer og evangelister deltatt i koordinering og bevisstgjøring ut fra sine forutsetninger. Samtidig er det klart etter samtaler med tsouaene at **de oppfatter dette som sitt eget prosjekt.**

Når det gjelder forholdet mellom Kongos Evangeliske Kirke og urbefolkningen, understreket kirkens president, pastor Edouard Moukala at «det er ikke kirkens oppgave å fortelle dem hva som er dårlig, kirken forkynner evangeliet, og ut fra det er det opp til dem å foreta valg. Hvis vi forkaster urfolks kultur, risikerer vi å forkaste det som er godt. Vi har selv mistet mye av vår egen kultur gjennom koloniseringen. Vi kan ikke risikerer en ny forskyvning av verdier som vi bantuer ble utsatt for under koloniseringen. Det er slik kirken bør forholde seg.»

Etter samtalen ba presidenten i kirken om at det protestantiske universitetet utarbeider et dokument kalt «Kunnskap om urbefolkningens tradisjon og kultur sett i lyset av Den Hellige Skrift» for å lede pastorer og evangelister i møte med urbefolkningens kultur.

Det synes logisk at kirkens rolle vil bli den samme også under et permanent prosjekt. Pastorene og evangelistene kan fortsette å spille samme rolle på lokalt plan og de vil bli enda mer bevisstgjorte. Hva angår kirkens rolle etter at det permanente prosjektet er avsluttet, om 5 – 6 år fra nå av, er det vanskelig å ha en klar formening, særlig fordi kirken kjemper hårdt for å bringe sitt eget budsjett i balanse. På denne bakgrunn blir det desto viktigere å oppnå selvfinansiering fra urfolkene selv for å bevare og videreføre det de har oppnådd.

Det er også mulig at et godt utformet og gjennomført prosjekt med dokumenterte resultater og med potensiell for anvendelse på nasjonalt plan (hvorfor ikke internasjonalt?) kan tiltrekke seg oppmerksomhet og finansiering (f eks FN-organisasjoner) med færre ideer, men større økonomiske ressurser om de finner et prosjekt med engasjerte mennesker og gode ideer.

En sammenfatning basert på den departementalt ansvarlige for prosjektet, Alfred Gampio (tsoua): «Jeg har samarbeidet mye med NGOs om spørsmålet om urfolks rettigheter. Jeg er medlem av RENAPAC (Réseau National de la Population Autochtone au Congo – Nasjonalt nettverk for urfolk i Kongo) som har samarbeidet med regjeringen, med UNICEF og andre partnere. Det er en stor forskjell mellom dette prosjektet og de andre. Dette prosjektet er virkelig i ferd med å bære frukt. Jeg føler virkelig at urbefolkningen vil nyte godt av dette prosjektet på en helt annen måte enn gjennom andre prosjekter.»

Konklusjoner

Pilotprosjektet «Urfolks rettigheter og kultur i Republikken Kongo» er et prosjekt som er godt utformet, det henger sammen og nyskapende samtidig. Det viser allerede lovende resultater når det gjelder fremming av urfolks rettigheter, og det påvirker samfunnet på ulike nivåer.

Prosjektet favner vidt og består i realiteten av flere underprosjekter, noe som gjør det vanskelig å styre og håndtere det. Samtidig gjør dette prosjektet mer holistisk, det er viktig. Behersker man de ulike områdene, vil det styrke prosjektet.

Prosjektet er ambisiøst, og flere deler er ennå ikke realisert. Men planer finnes, og etter hvert er det sannsynlig at prosjektet vil generere mange nye ideer og initiativer. Man må oppmuntre tankegangen om at det ikke er farlig å ta feil, det viktigste er å lære noe av det og ut fra det starte på nytt igjen. Man må huske at prosjektet foregår i en ekstremt kompleks kontekst, ofte ukjent og vanskelig. Strategiene som prosjektet benytter seg av synes relevante og bærekraftige, og om det er nødvendig, kan de forbedres og/eller endres av styringsorganene for prosjektet.

Store verdier og rikdommer som er svært lite kjent og dokumentert, er i ferd med å bli verdsatt og dokumentert. I alt dette spiller kirken en viktig rolle som pioner. Gjennom århundrer er innholdet i urfolkenes kultur blitt redusert, demonisert og formet av andre ved bruk av makt, selv om det finnes enkelte unntak og en progressiv forandring.

Anbefalinger

I forhold til CTPAD og MKN (Misjonskirken Norge):

Inntektsgenererende tiltak: Finn ut hvordan en kan overføre kompetanse om slike prosjekter til de ansvarlige for prosjektet regionalt og lokalt for at de daglig praktisk kan støtte og styrke slike aktiviteter: Jordbruk, handel, struktur for håndtering av prosjektene, salg. Forsøk å engasjere

kompetente myndigheter rent konkret for å sikre den nødvendige faglige assistanse. Avgrens jordbruksproduksjonen til et minimum av arter, men vær åpne for andre tiltak som ligger nærmere opp til urbefolkningens tradisjon og kultur.

Organisering: Styrk det lokale nivået i prosjektet gjennom kontinuerlig opplæring, tett oppfølging og tilknytning av faglig kompetent jordbrukskunnskap

Helse: Valoriser tradisjonell medisin og gjør tilgangen til den for urbefolkningen enklere parallelt med at en bevisstgjør dem om viktigheten av å konsultere sykehus når det er relevant.

Kultur: Fortsett med implementeringen av de kulturelle prioriteringene identifisert gjennom spørreundersøkelsen og forsøk å gå gjennom finansieringen for å forhøye den i neste prosjektperiode. Understrek viktigheten av bruk av kitsoua som en viktig kulturell identitetsbærer.

Lokalisering av prosjektet : Konsolider arbeidet i landsbyer som allerede er med i prosjektet for en periode på 5 - 6 år, og tilføy noen landsbyer når det er gunstig. Gi nødvendig tid som trenges for å bevare det som er oppnådd og rotfeste forandringer.

Gi stor frihet til styringsorganene for prosjektet når det gjelder hastigheten for utvidelse. Behold og konsolider de ulike deler av prosjektet på samme tid som en leter etter annen finansiering der det kan være mulig.

I forhold til Kongos Evangeliske Kirke :

EEC: Fortsett med å forankre begrepene : rettigheter, likhet, respekt og inkludering av urfolk og deres kultur på basis av deres egne prioriteringer i kirkens menigheter.

Fortsett med å invitere andre aktører i gjennomføringen av prosjektet samtidig med at en holder fast på at urbefolkningen er den virkelige eier av prosjektet.

Enda en gang vil jeg takke alle dem som har gitt av sin tid for å dele informasjon og refleksjoner omkring dette viktige prosjektet og også styringsgruppen for prosjektet for deres måte å fasilitere evalueringen på.

Örebro, Sverige, 12 desember 2016

Robert Gustafson

Vedlegg

1. Termes of Reference
2. Arbeidsprogram
3. Spørsmålsguide
4. Aktiviteter og resultater
5. Gjennomgang av forventede resultater

Det Norske Misjonsforbund
Internasjonal avdeling
Chr Krohgs gt 34
0186 Oslo

Vedlegg 1: Terms of Reference

Evaluering av pilotprosjektet «Urfolks rettigheter og kultur i Republikken Kongo» (Digni prosjekt 10697)

Hensikt med evalueringen:

Denne eksterne evalueringen var planlagt før oppstart av pilotprosjektet av prosjektledelsen og Misjonsforbundet, den har til hensikt å se om målsetningene for pilotprosjektet er oppfylt og anbefale justeringer i forhold til videreføring gjennom et permanent prosjekt.

Bakgrunn

Kongos Evangeliske Kirkers grunndokumenter inneholder et eget avsnitt om «Mission». Ett av punktene omhandler ulike områder kirken ønsker å engasjere seg i i samfunnet som omgir dem. Misjonsforbundet henvendte seg til kirken i 2012 for å få vite hvilket tema de ville prioritere om det var mulig å finne støtte. Samstemmig svar fra kirkens øverste ledelse var urfolkproblematikken. Misjonsforbundet har som misjonsorganisasjon vært engasjert i denne problematikken i samme område. En forundersøkelse finansiert av Digni/Norad ble gjennomført i 2012 omfattende tre geografiske områder. Den munnet ut i en søknad om et pilotprosjekt i ett av disse områdene: Plateaux-departementet, det departementet Misjonsforbundet hadde arbeidet i. Myndighetene i Kongo hadde allerede vedtatt en lov om urfolk, men hadde problemer med å implementere den.

Prosjekt mål:

”Ved utgangen av 2016 skal minst 50% av urbefolkningen i Plateaux departementet ha tilgang til et system som fremmer og beskytter deres rettigheter, forbedrer deres sosiokulturelle og økonomiske livsbetingelser og gir grunnlag for en bedre sameksistens med bantubefolkningen.”

Delmål:

1. Styrke urfolks lederes kompetanse i bevisstgjøring om rettigheter og prinsipper for motarbeidelse av diskriminering, og spørsmål vedrørende utdanning, helse og medborgerskap
2. Støtte tiltak for å skape økonomisk selvstendighet, verdighet og utvikling for urbefolkningen
3. Støtte tiltak for utbredelse og verdsettelse av urfolks kultur

Så langt har hovedvekten vært lagt på det første delmålet og delvis på det andre. Det tredje delmålet settes i fokus i år og neste år.

Spørsmål en ønsker evalueringen skal ta opp og besvare

8. Hovedmålsettingen er ambisiøs:

Ved utgangen av 2016 skal **minst 50% av urbefolkningen i Plateaux departementet ha tilgang til et system som**

- 1) **fremmer og beskytter deres rettigheter,**
- 2) **forbedrer deres sosiokulturelle og økonomiske livsbetingelser**
- **undervisning**

- **helse**
- **bolig**
- **inntektsgenererende tiltak**
- **kultur**

3) gir grunnlag for en bedre sameksistens med bantubefolkningen.

Vurdere til hvilken grad en har oppnådd de resultater som hovedmålsettingen har definert og lage anbefalinger om hvordan en bedre kan nå denne omfattende målsetningen på de ulike plan på en bærekraftig måte.

9. Prosjektet omfatter inntektsgenererende tiltak i forholdsvis liten skala etter sterkt ønske fra målgruppen. Kongolesiske myndigheter støtter også denne komponenten. Vurder om denne komponenten har funnet en riktig form, er for omfattende (tar ressurser fra andre komponenter), eller bør utøkes.
10. Prosjektets helsekomponent har blant annet gitt de ulike landsbyene et lite lager av basismedisiner til utdeling. Vurder struktur og bærekraft i denne delen av komponent helse og om/hvordan den eventuelt bør videreføres.
11. Styringsstrukturen for pilotprosjektet kom på plass sent. Utfordringen var å finne representanter fra urfolksgruppen i strukturen. Vurder dagens styringsstruktur og frem forslag om eventuelle endringer slik at oppnådde resultater blir bærekraftig etter at støtten utenfra opphører.
12. Urfolks kultur er et sensitivt område. Få aktiviteter har funnet sted under pilotprosjektets to første år. Vurder hvor store ressurser en skal satse på denne komponenten i hovedprosjektet.
13. Det viser seg at de ulike urfolksgruppene i området/departementet har et språk – kitsoua – som de kan benytte når de møtes selv om det finnes flere dialekter. Vurder hvilken vektlegging arbeid med dette språket skal ha i et fremtidig prosjekt.
14. Forprosjektet omfattet tre områder/departementer der ulike grener av samme urfolksgruppe lever. En valgte ett departement: Plateaux-departementet for pilotprosjektet, og tanken var å gå videre til ett eller flere andre departement når en skulle søke om et permanent prosjekt. Både målgruppe og prosjektledelse er etter vel to års arbeid med prosjektet av den oppfatning at en i stedet bør forlenge prosjektet i det departement en nå arbeider, eventuelt med utvidelse av antall landsbyer. Vurder og gi anbefalinger vedrørende både geografisk omfang og vektlegging av komponenter ved igangsetting av permanent prosjekt.
15. Kongos Evangeliske Kirke er formelt ansvarlig for prosjektet. I pilotprosjektet er særlig lokale menigheter og pastorer/evangelister involvert. Vurder kirkens rolle på lokalt og nasjonalt plan i et permanent prosjekt og ved en permanent styringsstruktur for prosjektet.

Anbefalinger

Oppdragsgiver ønsker anbefalinger i forhold til problemstillingene i forrige punkt, litt med henblikk på eventuelle justeringer for siste år av pilotprosjektperioden, men særlig som grunnlag for utarbeidelse av prosjektplaner for et permanent prosjekt.

Metode

Ekstern evaluering med innslag av deltakende evaluering: Prosjektleder og leder for kirkens utviklingsdepartement vil følge opp og delta i evalueringen der det er formålstjenlig under hele perioden i samarbeid med ekstern evaluator.

Prosjektbesøk, observasjon, intervjuer, samtaler samt gjennomgang av dokumenter:

- Evalueringsteamet vil kontakte ulike stakeholders i prosjektet (Misjonsforbundet i Norge, Kongos Evangeliske Kirke, prosjektledelse, urfolksgrupper/organisasjoner, lokale politiske myndigheter)
- Evalueringsteamet har grundige samtaler med prosjektledelsen sentralt
- Alle dokumenter vedrørende prosjektet stilles til disposisjon for evalueringsteamet, særskilt nevnes
 - Rapport forprosjekt 2012/13
 - Prosjektdokument perioden 2014 – 2016
 - Budsjett perioden 2014 – 2016
 - Årsrapporter 2014 og 2015
 - Årsregnskap 2014 – 2015
 - Årsplan 2016 og 2017
 - Budsjetter 2016 og 2017

Plan for gjennomføring

Tidspunkt og varighet: Det er satt av totalt 16 arbeidsdager til evalueringen. Feltarbeid vil finne sted oktober/november 2016 i Kongo. Øvrig dager er forberedelsestid og tid for rapportskriving i Norge.

Budsjett: Et budsjett på kr 160 000 kr ligger vedlagt

Rapportering

Rapport på fransk bør være ferdig senest to uker etter hjemkomst fra Kongo slik at partene får gjennomgått den og ut fra den vurdere anbefalinger, rapporter, lage en plan for gjennomføring av «baseline study», utforming av prosjektdokument og budsjetter før søknadsfrist.

En forventer at rapporten skal inneholde en del konkrete anbefalinger vedrørende det siste året av pilotprosjektperioden, men særlig i forhold til utformingen av det nye permanente prosjektet fra 2018.

Evalueringsteamet

Etter samtaler med Digni er **Robert Gustafson** kontaktet og forespurt. Han er en meget erfaren evaluator, og har evaluert og fulgt opp ulike prosjekter i Kongo, også innen Kongos Evangeliske Kirke. Han har sagt seg villig til å påta seg denne oppgaven. CV er tidligere oversendt. Denne samt andre anbefalinger viser at han besitter den nødvendige kompetanse for å få de riktige input for en videre utvikling av et utfordrende prosjekt: Urfolks rettigheter og kultur i Republikken Kongo. Dessuten vil prosjektleder Ngoma, Jean Marie og kirkens utviklingskoordinator Massamba, Joseph være ressurspersoner under hele oppholdet i Kongo.

Prosjekt-teamet og Kongos Evangeliske Kirke har fullt ansvar for program og logistikk under feltarbeidet.

Oslo, den 20. september 2016

Viggo Koch

Spesialrådgiver for bistand og misjon

Det Norske Misjonsforbund

Vedlegg 2: Arbeidsprogram for Robert Gustafson

Dato	Tid	Sted	Aktivitet	Deltakere
Onsdag 26.10.16	17h20	Maya -Maya	Ankomst og mottakelse av M. M. Gustafson Installasjon på hotellet Hippocamp	Jean Marie Ngoma Alain Didier Massika
Torsdag 27.10.16	8h30	CTPAD	Gjennomgang av arbeidsprogrammet	M. Gustafson, CTPAD, Prosjektteamet
	9h -10h	President/EEC	Høflighetsvisitt hos Kongokirkens president	M. Gustafson, CTPAD, Prosjektteamet
	10h – 10h30	CTPAD	Kaffepause	M. Gustafson, CTPAD, Prosjektteamet
	10h30- 14h30	CTPAD	Fortsettelse av arbeidsøkten	M. Gustafson, CTPAD, Prosjektteamet
	14h30- 15h30	CTPAD	Lunsj	M. Gustafson, CTPAD, Prosjektteamet
Quartier libre				
Fredag 28.10.16	10 h	Brazzaville	Avreise til Ngo	-Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika
	15 h	Ngo	Installasjon på hotellet og presentasjon av gjester for lokale myndigheter	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	16 h	Ngo	Måltid	
	17 h –19 h	Ngo	Fritid	
	19 h	Ngo	Middag	
Lørdag 29.10.16	7h30	Ngo	Frokost	
	8 h 30	Only	Besøk maniokåker, samtaler med tsoua	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - lokalt prosjektteam
	14 h	Ngo	Lunsj	
	16 h	Ngo	Samtaler med urbefolkningen i Mpala	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	17h-19h	Ngo	Fritid	
	19 h	Ngo	Middag	
	7h – 8h30		Frokost	
	9 h – 11 h	Ngo	Gudstjeneste i kirken på Ngo	
	12 heures	Ngo	Samtaler med menighetsmedlemmer (tsoua og bantu om prosjektet	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; Lokalt prosjektteam - Pastor på Ngo

Søndag 30.10.16		Ngo	Lunsj	
		Ngo	Départ pour Nsah	Jean Marie Ngoma ;
	15 h	Nsah	Samtale med noen innbyggere i Nsah (tsoua og bantu) om prosjektets innhold	- Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam ; - Evangelisten i Nsah
	17 hs	Nsah	Retur til Ngo	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	17 h- 19 h	Ngo	Fritid	
	19 h	Ngo	Middag	
Mandag 31.10.16	7h30- 8h	Ngo	Frokost	
	8h30- 10h30	Ngo	Arbeidssamtale med klagenemnda for urfolkssaker på Ngo	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam ; - klagenemd urfolkssaker Ngo
	10h30-	Ngo	Avreise til landsbyen Nazareth	
	10h45- 11h45	Nazareth	Arbeidssamtale med urbefolkningen i Nazareth og besøk av maniokåkeren.	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	11H45-	Nazareth	Avreise til Oniamva	
	11h50- 12h50	Oniamva	Arbeidssamtale med urbefolkningen i Oniamva	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam ; - Evangelisten i Oniamva
	12.50-13 h	Oniamva	Retur til Ngo	
	13h-14h	Ngo	Måltid	
	14h-15h	Ngo	Avreise til Gamboma	
	15 h	Gamboma	- Installasjon på hotellet; - Presentasjon av gjester for lokale myndigheter	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	16h30- 17h30	Gamboma	Arbeidssamtale med urbefolkningen i Bene-landsbyen.	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	17h30-19h	Gamboma	Fritid	
	19 h	Gamboma	Middag	
	Tirsdag 01.11.16	7h30-8h30	Gamboma	Frokost
8h30- 10h30		Gamboma	Arbeidssamtale med klagenemnda for urfolk på Gamboma	- Klagenemnd Gamboma ; - Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ;

01.11.16				- Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	10h30-11h30	Gamboma	Arbeidssamtale med politimyndigheter på Gamboma	- Politimyndigheter; - Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; - Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	12h-13h	Gamboma	Déjeuner	
	13h-16h	Gamboma	Quartier libre	
	16h-17h30	Gamboma	Séance de travail avec la communauté autochtone de Bene	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam ; - Pastor på Gamboma
	17h30-19h	Gamboma	Fritid	
	19h	Gamboma	Middag	
Onsdag 02.11.16	7h30-8h30	Gamboma	Frokost	
	8h30-9h30	Gamboma	Avreise til Bene Eniama	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; - Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	9h30-11h	Bene Eniama	- Besøk i skolen for tsoua-barn ; - Arbeidssamtaler med tsouabefolkningen i Bene Eniama	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; - Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	11h-12h	Bene Eniama	Retur Gamboma	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	12h30-	Gamboma	Lunsj	
	14h-16h	Gamboma	Gjennomgang og sammenfatning av resultater av evalueringen i området	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; - Alain Didier Massika ; - Lokalt prosjektteam
	16h-19h	Gamboma	Fritid	
	19 h	Gamboma	Middag	
Torsdag 03.11.16	7h30-8h30	Gamboma	Frokost	
	8h30- 14h	Gamboma	Retur til Brazzaville og fritid	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; -Alain Didier Massika ;
Fredag 04.11.16	9h-11h	Brazzaville	Redegjørelse for Kongokirkens ledelse;	- Jean Marie Ngoma ; - Prosper Massamba ; - Robert Gustafson ; - EECs ledelse
	22h35	Brazzaville	Retur Sverige	- Robert Gustafson

Vedlegg 3: Spørsmålsguide

Personer til stede:

Sted:

Dato:

CTPAD/Urfolk-tsoua, ledere, kvinner, meglere, lokale myndigheter, bantubefolkningen

Hvem tok initiativ til prosjektet og hvorfor?

Hva betyr det å «ha tilgang til et system som beskytter urfolks rettigheter»?

50% av urfolkene i Plateau-departementet skal nyte godt av dette systemet?

I hvilken grad har man oppnådd disse rettighetene i forhold til målsetningen (lag eksempler: Hva er forandret?);

- Undervisning/opplæring
- Helse
- Bolig
- Inntektsgenererende tiltak
- Kultur

Mer detaljert:

Hva vil det si å ha et system som fremmer og beskytter urfolks rettigheter (hva trenges for å sikre beskyttelse av urfolks rettigheter?)

- Ifølge prosjektdokumentet?
- I følge de ansvarlige for prosjektet?
- For urbefolkningen?

Finnes det tegn på eller resultater som viser at dette systemet er i ferd med å oppnås? Er det realistisk at målsetningen skal bli nådd i løpet av 2017?

Hvor mange i urfolksgruppen drar nytte av dette systemet/denne beskyttelsen på det nåværende tidspunkt?

Fremtidsperspektiver og fremtidig behov på de ulike områder og generelt for å nyte godt av urfolks rettigheter.

- Undervisning/opplæring
- Helse
- Bolig
- Inntektsgenererende tiltak
- Kultur

«Et grunnlag for bedre sameksistens med bantuenene». Fremgang? Vanskeligheter? Strategier?

Uventede hendelser i prosjektet?

CTPAD/Urfolk, ledere, jordbruksdepartementet

Hvem foreslo **inntektsgenererende tiltak**?

Er målsetningen nådd?

Har man oppnådd inntekter?

Egne inntekter, hvordan?

Er organiseringen god? Styrker – svakheter?

Forslag til forbedringer?

Bør man utvide eller redusere denne aktiviteten?

Hvilken rolle spiller de kongolesiske myndighetene i denne aktiviteten?

Hvordan vil aktiviteten fortsette etter prosjektslutt?

CTPAD/Urfolk, ledere, kvinner med en viss førstehjelpskunnskap

Hvilke behov finnes når det gjelder **helse**?

Tilgang? Diskriminering? Informasjon?

Er dette beste måte å tilnærme seg retten til å bli behandlet for sykdom på?

Hva er forandret gjennom dette prosjektet?

Kjennskap til og utnyttelse av tradisjonell medisin?

Forslag til forbedringer?

CTPAD/Urfolk, ledere, kvinner

Hvem leder prosjektet?

Hvem er eiere av prosjektet?

Hvilken rolle og innflytelse har urbefolkningen?

Hvordan foregår kommunikasjonen?

Styrker og svakheter i aktuell organisering?

Forslag til forbedringer? Hvordan skal strukturen være for videreføring etter at prosjektet er avsluttet?

Hva bør prosjektets rolle være i forhold til urfolks kultur?

CTPAD/EEC, Urfolk, ledere, kvinner, lokale myndigheter

Hvilken rolle bør **kitsoua**-språket spille for kommunikasjon i prosjektet?

Hvordan bør prosjektet kommunisere med målgruppen?

Hvordan har man lyktes frem til i dag? Er målsetningene kjent?

I hvilken grad er målsetningene oppnådd i Plateau-departementet?

Bør man utvide prosjektet til å omfatte andre områder i et fremtidig permanent prosjekt?

Hvilke grunner finnes mot en utvidelse av prosjektet?

Hvilken rolle i prosjektet har EEC spilt frem til nå nasjonalt og lokalt?

Hvilken rolle bør EEC ha i prosjektet (nasjonalt og lokalt)?

Hvem eier prosjektet?

Hvordan er EECs vilje og strategi for å oppnå langsiktig bærekraft?

Vedlegg 4: Aktiviteter og resultater

Activité planifié	Résultat immédiat. Changement d'habitude, actions, relations (escomptés)?	Commentaires
Axe 1a : Renforcer les capacités des leaders et organisations autochtones pour la sensibilisation aux droits et aux principes de non discrimination		
a) Styrke urfolks ledes og organisasjoners kapasitet og kompetanse til arbeid med bevisstgjøring om rettigheter, og motarbeidelse av diskriminering	28 leaders autochtone formés. Une formation de cinq jours en deux sessions. Des séminaires. D'abord les droits et puis comment les communiquer. Former des leaders qui soient capables d'aller parler à leurs populations	On a vu des leaders capables de communiquer. Il y avait un côté pratique où on les suivait sur le terrain. On a pris les grands thèmes pour expliquer Égalité devant les droits. Le droit à l'éducation. La santé, le droit à l'accès aux services. Maladie – soins. Droits à la propriété. La plus part ont quitté les terres ancestrale. Comprendre les règles. Domaine de travail. Travaillez pour vous-mêmes
a. Formation des leaders et organisations autochtones à l'éducation aux droits humains, aux droits spécifiques des populations autochtones, aux principes de non discrimination ; b. Sensibilisation des autorités locales, la force publique, les membres des organisations de la société civile aux droits de l'homme, aux droits des populations autochtones et aux principes de non-discrimination.	Les parents PA étaient les premiers. Des sessions de sensibilisation 3 jours de formation par l'équipe. Discuter ensemble, contribuer au projet. Les autorités admin. et chefs coutumières formés sont au nombre de 92. 33 militaires. Gendarmes formés par eux-mêmes. Mené à la mise en place des cellules de veille. Les bantous ont compris que les PA sont suffisamment marginalisés pour mériter l'action.	Un engagement notable des autorités dans la promotion des droits des PA. Ces autorités sont allées dans les villages, les quartiers et les églises pour faire la sensibilisation. Le faite que ce des haut responsables qui assure que les droits sont les mêmes. Il y a des bantous qui se sont culpabilisé par leurs actions dans le passé.
c. Organisation de campagnes de sensibilisation à l'égard des populations des zones d'intervention (Bantous et PA) sur	C'est les 28 leaders formés qui ont assuré ces campagnes de sensibilisation. Un minimum de 1120 personnes touchées. Les rapports ne sont pas parvenus. Les communautés des PA et	Les gens n'avaient pas entendu passé de cela. Ils sont allés dans les quartiers, commençant par le chef de quartier. On pouvait se rassembler les gens dans une cour, sous les arbres. Les crieurs annonce cela le soir et le matin tôt. Minimum 1 h avec des questions.

les droits humains, les droits spécifiques des populations autochtones et aux principes de non discrimination ;	quelques bantous autour. Le responsable de la cellule de veille a dit que ça fait longtemps qu'il y a eu un cas de discrimination enregistré.	Il y avait aussi des sensibilisations par des autorités. □
d. Organisation des activités de soutien psychosocial des autochtones affectés par la discrimination.	Programmé pour 2 ans. 206 personnes concernées, hommes, femmes, enfants. L'intervention est avortée faute d'argent.	Un début de prise de conscience, un début de fierté.
Axe 1b : Renforcer les capacités des leaders et organisations autochtones pour la promotion de l'accès à une éducation de base réduisant les attitudes discriminatoires envers les enfants autochtones		
a) Sensibilisation des populations autochtones sur l'importance de l'école et l'implication des communautés en faveur du bien-être des enfants en milieu scolaire ;	C'est l'école de Bene. 65 à l'ouverture et maintenant dans les 85. Le document de projet dit 100% (totalité des enfants du village de Bene). Très peu d'enfants reste dans l'école mais les autorités essayent de les soutenir pour qu'ils réussissent.	Ca a l'air de bien fonctionner. Les parents n'ont pas le réflexe d'envoyer les enfants à l'école. L'éducation est un des messages de la sensibilisation. L'école de Bene-Enyama est pri en charge par le projet, payant enseignant et le kit. Communautaire pas encore reconnu sur la carte. Cela va venir à travers un autre projet sur l'enseignement. UNICEF a donné un kit pour l'école publique de Gamboma.
b) Sensibilisation des enfants et enseignants bantous à la non-discrimination à l'école des enfants autochtones ;	Pas encore eu lieu – sauf la Cellule de Veuille au Lycée. Faire les mêmes sensibilisations que pour les adultes. C'est programme pour plus tard cette année.	
Axe 1c : Renforcer les capacités des leaders et organisations autochtones pour la promotion de la santé au sein des communautés autochtones		
a) Sensibilisation sur l'utilisation des services sanitaires ;	Le thème c'est le droit aux services de la santé. Les PA vont de plus en plus dans les centres de santé. Il y a même un soignant qui va dans les villages.	La sensibilisation s'est fait selon le plan et on remarque des changements. Tous les services sont payant.
b) Sensibilisation sur la prévention du VIH/sida ;	Cela a fait parti des sensibilisations des mamans, couplé aux droits	
c) Sensibilisation sur les règles d'hygiène et	Tout le paquet de la formation des femmes.	

d'assainissement ;		
d) Sensibilisation des agents de santé à la non-discrimination et à l'éthique professionnelle.	Dans la formation des leaders il y a des agents de santé. Dans les services il y a eu des sensibilisations selon les services, par les responsables de la santé (membre cellule)	Le message s'adapte à la réalité des services ; gendarmes, les agents d'agriculture etc. Responsables des services présents dans la cellule.
Axe 1d. Renforcer les capacités des leaders et organisations autochtones pour la promotion de la citoyenneté et des initiatives de participation à la vie publique des populations autochtones		
a) Plaidoyer auprès des autorités locales pour des mesures incitatives en faveur des populations autochtones en matière d'enregistrement à l'état civil ;	Un début, cela coûte chère, une réquisition coûte 10 000 F. C'est gratuite à la naissance ce qu'on a informé. On a commencé avec les enfants de Bene et Bene-Eniama. Sans cela vous ne comptez pas.	
b) Sensibilisation des populations autochtones sur l'importance des pièces d'état civil ;	Il y a eu la sensibilisation. Le Sous-Préfet de Ngo a dit : ils sont en train de s'organiser pour donner des actes de naissances des adultes.	
c) Accompagnement des communautés autochtones concernées dans le processus d'obtention des actes de naissance et autres pièces d'état civil ;		
a) Organisation des populations autochtones en groupements d'activités génératrices de revenus (AGR);		
b) Renforcement des capacités des populations autochtones ;		

<p>c) Formation des leaders autochtones en compétences de gestion, de suivi de performance et d'instauration de la culture de responsabilité et du résultat ;</p>	<p>Il y a eu une session théorique, greffe sur le concret. Tant de sac de fougou, comment gérer le projet. Ca sera plus concret. Avoir des semences pour la prochaine culture.</p>	<p>Couvrir aussi bien le cycle agricole que commerciale. Il y avait au début des méfiances, aujourd'hui ils demandent l'encadrement.</p>
<p>d) Appui à la promotion de l'éducation des femmes autochtones, la lutte contre les violences et l'amélioration du statut socio-économique des femmes autochtones ;</p>	<p>Ca fait partie du paquet dans les sensibilisations. Bcp d'alcoolisme et de violence.</p>	
<p>e) Organisation des activités d'accompagnement familial, de formation à la gestion du budget et de promotion de l'épargne ;</p>	<p>Une formation a eu lieu, mais trop théorique. Ca fait partie du paquet dans les sensibilisations. Bcp d'alcoolisme et de violence.</p>	
<p>f) Organisation des populations autochtones en groupements d'activités génératrices de revenus (AGR) ;</p>	<p>Selon les localités les comités locaux peuvent gérer cela mais il faudra revoir à qui on a confiance. Le niveau d'implication varie aussi.</p>	
<p>a) Sensibilisation des communautés autochtones et bantoues à la sauvegarde du patrimoine culturel autochtone ;</p>	<p>On a pris un retard, on a démarré et il y a des activités dans le chronogramme. On va aller dans le ministère de la justice, des droits humains et de la promotion des populations autochtones.</p>	<p>On va leur montrer le travail en matière de vulgarisation de la loi, de la culture et la traduction en langue Kitsoua. Il y a les sept recommandations du rapport sur la culture sur les domaines à travailler. Il y a une étude solide.</p>
<p>b) Organisation de campagnes de communication et de valorisation de la</p>	<p>On s'est permis de rêver. Trop ambitieux. Il faudra hiérarchiser. C'est pour l'année prochaine. Très peu d'argent, 3% inclus</p>	

culture autochtone à travers divers canaux de diffusion) ;	l'animation du centre.	
c) Formation des médiateurs culturels bantous et autochtones ;	Investi par la coutume d'un pouvoir de médiation. Précède le mariage coutumier. Important dans l'application des droits.	Rendre les deux leaders bantous et autochtones dans une équipe. Une mini-cellule de veille.
d) Création d'une radio communautaire autochtone pour la diffusion de la culture autochtone.	Ce qui est faisable c'est de réaliser des Gamboma a une radio et une télé locale qui ont fait une visite et diffusé des images.	On peut continuer ce travail. Pas réaliste d'avoir son propre radio.
a) Renforcement des capacités opérationnelles des équipes locales d'animation du projet et des organisations autochtones ;	Les rapports entre projet et CTPAD sont des rapports de collaboration. L'équipe départementale a demandé une formation de gestion de projet.	CTPAD est prêt à leur renforcer les capacités. Ils ont droit à cela. Ils sont venus de différentes compétences, pris sur le tat.
b) Organisation de missions d'appui à la planification, de contrôle des activités dans les zones d'intervention ;		
c) Organisation de missions d'audit et d'évaluation externes du projet ;		
d) Assurance d'un appui technique au processus d'appropriation nationale.		

Vedlegg 5: Årsplan 2017 og muligheter for måloppnåelse

Forventet resultat	Indikator	Tiltak	Mulighet for måloppnåelse
DELMÅL 1: Styrke urfolks lederes kompetanse i bevisstgjøring om rettigheter og prinsipper for motarbeidelse av diskriminering, og spørsmål vedrørende utdanning, helse og medborgerskap			
Lærere med ansvar for barn av urfolk kjenner urfolks rettigheter og prinsippene for ikke-diskriminering og er i stand til å fremme dem.	25 lærere opplært	1 bolk med opplæring av lærere slik at de kan undervise om rettigheter og prinsipper for ikke-diskriminering i alle skoler der prosjektet er virksomt (6 skoler)	Det er realistisk
Barn av urfolk kjenner til urfolks spesifikke rettigheter og er i stand til å formidle det videre.	100% av barn av urfolk i skolene der prosjektet er til stede er bevisstgjort	Bevisstgjøringskampanjer om urfolks rettigheter i skolesammenheng.	Det er mulig. Gjelder 6 skoler. Foregår på kitsoua. Undervisningsmateriell under produksjon.
Urfolksledere som er opplært, kjenner urfolks rettigheter og engasjerer seg for å fremme og forsvare dem	35 urfolksledere opplært om urfolks rettigheter. 35 bantuledere opplært om urfolks rettigheter	Opplæring av både urfolk og bantuledere om urfolks rettigheter	Både de som er opplært tidligere og en del nye er identifisert. De første har bedt om at kompetansen deres styrkes. Bantuene som allerede er opplært kommer fra cellene. Men det har også vært bantuledere som har kommet spontant for opplæring.
Befolkningen er bevisstgjort om urfolks rettigheter. Det fører til forandringer i mentalitet og oppfatning av urfolk.	50% av bantuene og urfolkene på steder der prosjektet er virksomt er bevisstgjort omkring urfolks rettigheter.	Kampanjer der begge gruppene er til stede opplæres om urfolks rettigheter av lederne som har fått opplæring.	Det er mulig. Visefylkesmannen understreker denne saken under sine besøk i landsbyene.
Konflikttilfeller reguleres av mediatører/mellommenn for en bedre sameksistens mellom de to gruppene	70% av konflikt-tilfellene tatt opp og løst	Konfliktløsningskampanjer gjennomføres av opplærte mellommenn.	Det er ikke mange klagesaker. Et problem at de ikke kjenner loven og kan klage. Likevel forenkler dette sameksistens, for det er i landsbyene at de lever sammen.
Urfolkene tilegner seg lov 05/2011 om urfolks rettigheter på sitt eget språk kitsoua og er i stand til å referere seg til denne når de skal forsvare for sine rettigheter.	80% av urbefolkningen på steder der prosjektet er tilstede bevisstgjøres om sine rettigheter på kitsoua.	Bevisstgjøringskampanje om urfolks rettigheter på kitsoua.	Det dreier seg om små tsoualandsbyer, man kan lett nå frem til hele befolkningen.
Ulikt relevant materiell lages og letter bevisstgjøringen.	200 hefter av loven om urfolks rettigheter på kitsoua, 250 T-skjorter og caps, 5 rolles, 2 banderoler og 50 plakater om rettigheter er produsert.	Produksjon av relevant materiell.	Materiellet er i ferd med å ferdigstilles.
Urbefolkningen tilegner seg gode holdninger og praksis i forhold til	80% av foreldre i urbefolkningen forstår viktigheten av skolegang	1 samtale med urbefolkningen på hvert av stedene prosjektet arbeider for å fremme viktigheten	De er bare litt over 1000- Det er ikke komplisert, det dreier seg om handlingsmønster som kan måles

undervisning helse og medborgerskap. ,	for barna, å benytte seg av helsetilbud og viktigheten av at barna er registrert i folkeregisteret.	av skolegang, god helse og registrering i folkeregister.	gjennom intervjuer og observasjoner.
Urbefolkningen har en ansvarlig holdning og livsstil i forhold til HIV, hygiene og sanitære forhold.	80% av befolkningen er bevisstgjort	1 bevisstgjøringskampanje om forebygging av HIV, vanlige sykdommer og om regler for hygiene og sanitære forhold ved kvinner som er blitt opplært til det	De er bare litt over 1000- Det er ikke komplisert, det dreier seg om handlingsmønster som kan måles gjennom intervjuer og observasjoner.
Barna i urbefolkningen har fått offentlige identitetsdokumenter.	80% av barna i urbefolkningen på steder prosjektet er til stede har fått sine offentlige identitetspapir.	1 kampanje for innregistrering av barn i urbefolkningen slik at de får sitt identitetspapir.	Det skjer i ytterkant av prosjektet. Man regner med klagenemndene. En kan nå alle i løpet av et år.
Urbefolkningen og bantuenes besøkere Senteret for dokumentasjon, informasjon og fremming av kultur for urfolk og drar nytte av dets aktiviteter.	Antall besøkende ved senteret. Antall og type aktiviteter gjennomført.	Utstyre og få senteret for dokumentasjon, informasjon og fremming av kultur til å fungere.	Senteret vil være operativt i neste år. Så må man gjøre eksistensen av det kjent.

Delmål 2 : Støtte tiltak for å skape økonomisk selvstendighet, verdighet og utvikling for urbefolkningen

Finansieringskilder diversifiseres.	Oppnådd finansiering	Styrking av samarbeidsavtaler for finansiering av inntektsgenererende tiltak.	Kontakt og lobbying i forhold til myndighetene
Urfolkskvinnene der prosjektet er til stede er organisert for å forbedre deres sosioøkonomiske status.	Type og antall inntektsgenererende tiltak.	Oppstart av særskilte inntektsgenererende aktiviteter med kvinner som målgruppe.	Kvinnen har ansvar for hjemmet. Man vil særskilt fokusere på kvinnene i 2017 og de kan lettere mobiliseres når de forstår egeninteressen i tiltakene.
Urfolkskvinnene kjenner de ulike former for vold, deres konsekvenser og er i stand til å beskytte seg mot dem	80% av urfolkskvinner er opplært om kjønnsbasert vold	1 bevisstgjøringsbolk med urfolkskvinner som målgruppe om kjønnsbasert vold.	En vil la teamet som arbeider med kjønnsbasert vold ha bevisstgjøringsseanser. Andre bolker blir organisert i 2017.
Barn av urfolk drar nytte av støtten til prosjektet for sin skolegang.	70 elever og tre lærere støttet gjennom prosjektet.	Støtte til skolegang for barn av urfolk	Det er allerede oppnådd i landsbyen bene Eniama.

Delmål 3: Støtte tiltak for utbredelse og verdsettelse av urfolks kultur

Tradisjonell medisin verdsettes og er til nytte for samfunnet	Antall personer som utøver tradisjonell medisin som er registrert og organisert	Telling, registrering og organisering av personer som utøver tradisjonell medisin.	De skal organisere seg og en vil sette dem i kontakt med moderne medisin. Inntekter er en måte å øke deres sosiale standard. Planter. Organisere og fremme. Ønsket er å skape en tradisjonell medisingruppe ved helsesentrene. Kulturstudiet har funnet frem til sju anbefalinger fra tsouaene som vil bli en del av årsplanen.
---	---	--	---

Sanger, danser, ordtak og fortellinger i urbefolkningen er gjort kjent.	7 tradisjonelle grupper identifisert og promotert	Organisering av tradisjonelle danse/sanggrupper som fremmer urbefolkningens kultur.	Bekreftet gjennom kulturstudiet
Den internasjonale dagen for solidaritet med urfolk markeres og feires.	Type aktiviteter på programmet, antall og kvalitet av deltakerne.	Feiring av den internasjonale dagen for solidaritet med urfolk (9.august 2017))	

Delmål 4: Sikre ekstern og intern koordineringen av prosjektet

Grunnlagsinformasjon som utgangspunkt for utarbeidelse av et nytt prosjekt er disponibel.	Rapporten fra baseline study	Baseline Study	
Prosjektdokumentet er disponibelt og godkjent	Prosjektdokument	Utarbeidelse av nytt prosjektdokument	
Prosjektbudsjettet er utarbeidet og godkjent	Prosjektbudsjett	Utkast til prosjektbudsjett for ny periode	
Aktivitetene er fulgt opp og kontrollert av prosjektets ledergruppe.	Antall besøk til området som er organisert	Støtte- oppfølgings og kontrollbesøk i forhold til prosjektaktiviteter av prosjektets ledergruppe.	
Status for prosjektet er gjennomgått og ny retning for prosjektet gitt	2 samlinger	Prosjektstyremøter	
Kvaliteten av nytt prosjekt sikret i forhold til partnere på ulikt nivå.	1 workshop organisert	Workshop for presentasjon av nytt prosjekt for alle partnere	
Aktivitetene og regnskapet for prosjektet er revidert av lokal revisor	1 intern revisjon utført	Intern revisjon	
Prosjektets resultater evalueres.	2 oppfølgingsreiser gjennomført	Oppfølgingsreiser fra CTPAD.	
